

Izooptyki wewnętrzne danego owalu a jego krzywe dualne

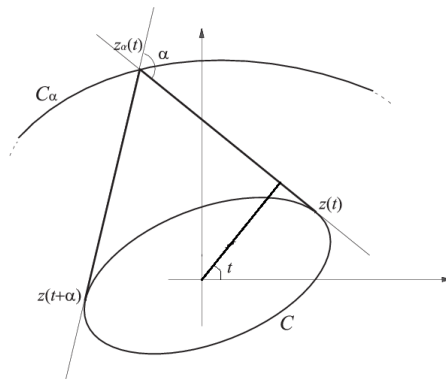
Magdalena Skrzypiec

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

19 czerwca 2018

Definicja [Philippe de La Hire]

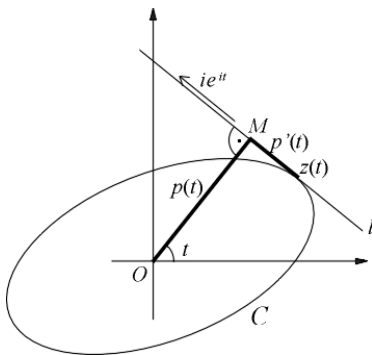
Izooptyką C_α danej krzywej C nazywamy zbiór punktów, z których krzywa C jest widziana pod ustalonym kątem $\pi - \alpha$.

Zamkniętą, ściśle wypukłą krzywą płaską C można sparametryzować za pomocą funkcji podparcia, czyli zadać równaniem

$$z(t) = p(t)e^{it} + p'(t)ie^{it} \quad \text{dla } t \in [0, 2\pi), \quad (1)$$

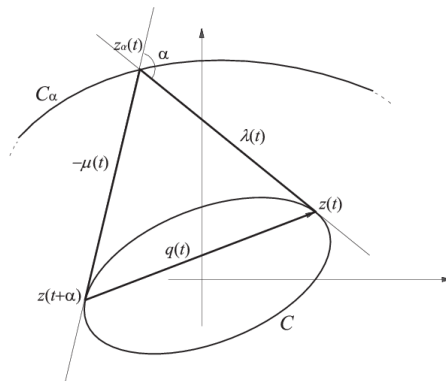
gdzie $p(t)$ jest klasy C^2 . Promień krzywizny tej krzywej $R(t) = p(t) + p''(t)$ jest dodatni dla każdego $t \in [0, 2\pi)$.

Twierdzenie [W. C., S. G., A. M., W. M.]

Niech C będzie zamkniętą, ściśle wypukłą krzywą sparametryzowaną za pomocą funkcji $p(t)$, zaś $\alpha \in (0, \pi)$ ustalonym kątem. Wówczas izooptykę C_α krzywej C opiszemy wzorem

$$z_\alpha(t) = p(t)e^{it} + \left\{-p(t) \operatorname{ctg} \alpha + \frac{1}{\sin \alpha} p(t + \alpha)\right\} ie^{it}, \quad t \in [0, 2\pi).$$

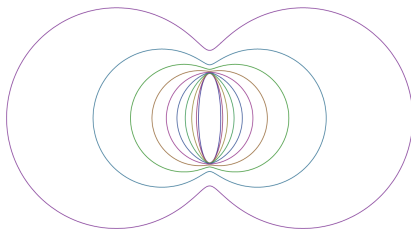

Dla niektórych krzywych izooptyki można określić za pomocą równania $F(x, y) = 0$.
Na przykład dla elipsy danej równaniem

$$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$$

równanie izooptyki ma postać

$$\frac{(x^2 + y^2 - a^2 - b^2)}{a^2 b^2} - 4 \operatorname{ctg}^2 \alpha \left(\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} - 1 \right) = 0.$$

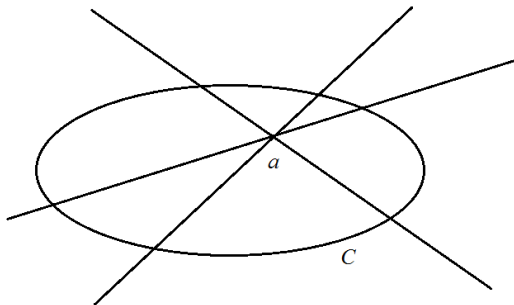
S. W. Bachwałow, P. S. Modenow, A. S. Parchomienko, *Zbiór zadań z geometrii analitycznej*, PWN Warszawa 1961.

Przez dołączenie do płaszczyzny euklidesowej $\mathbb{E}^2$ horyzontu, czyli zbioru punktów niewłaściwych, w których przecinają się proste równoległe, otrzymujemy rzutowe rozszerzenie płaszczyzny euklidesowej $\bar{\mathbb{E}}^2$. Dołączone punkty tworzą prostą rzutową L_∞ .

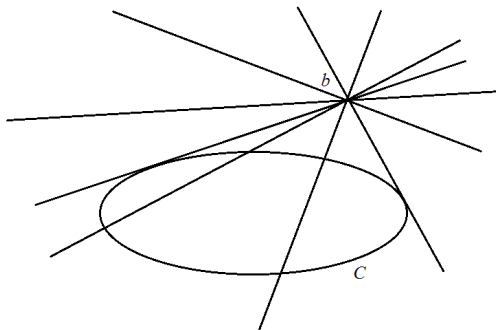
W tak otrzymanej strukturze $\bar{\mathbb{E}}^2$, złożonej z punktów i prostych rzutowych, wyróżniona jest prosta L_∞ . Jeśli zapomnimy, która prosta rzutowa została dołączona, to wszystkie proste (i punkty) staną się równouprawnione. Strukturę tę nazywamy płaszczyzną rzutową i oznaczamy $\mathbb{P}^2$.

Na płaszczyźnie rzutowej obowiązuje zasada dualności, w myśl której pojęcia i własności prawdziwe dla punktów są również prawdziwe dla prostych i na odwrót.

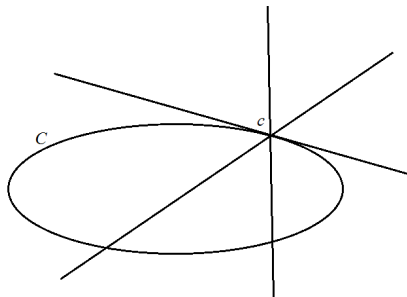
Zauważmy, że każdy owal jednoznacznie wyznacza swoje wnętrze i zewnątrz. Każdy punkt a jest punktem wewnętrznym owalu C wtedy i tylko wtedy, gdy każda prosta z pęku a^* jest sieczną.

Zauważmy, że każdy owal jednoznacznie wyznacza swoje wnętrze i zewnątrz. Jeśli punkt b jest punktem zewnętrznym, to pęk b^* zawiera proste sieczne, zewnętrzne i dokładnie dwie proste styczne do C .

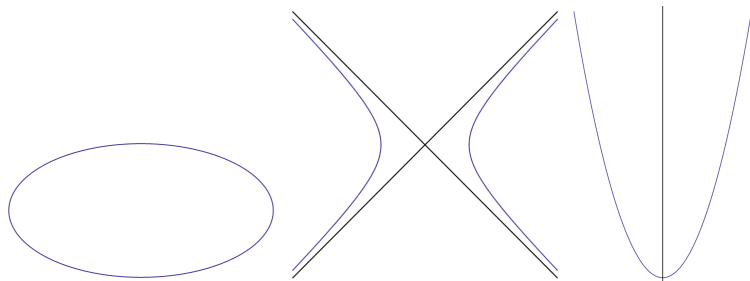

Zauważmy, że każdy owal jednoznacznie wyznacza swoje wnętrze i zewnątrz. Jeśli punkt c leży na C , to pęk c^* zawiera dokładnie jedną prostą styczną do C w punkcie c , a pozostałe proste w pęku c są siecznymi.

Powyższe własności nie ulegają zmianie, gdy każdą prostą A uzupełnimy jej kierunkiem $[A]$, czyli gdy płaszczyznę $\mathbb{E}^2$ rozszerzymy do $\mathbb{E}^2$. Ponadto prosta L_∞ jest prostą zewnętrzną, bo każdy pęk $[A]^*$ zawiera zarówno proste zewnętrzne jak i sieczne.

Ustalmy stożkową S na płaszczyźnie $\mathbb{E}^2$ i dołączmy do $\mathbb{E}^2$ prostą L_∞ . Otrzymamy wówczas $\bar{\mathbb{E}}^2$ i rzutowe rozszerzenie $\bar{S}$ stożkowej S . Gdy S jest elipsą, to $\bar{S} = S$, gdy S jest hiperbolą, to $\bar{S}$ powstaje z S przez dołączenie kierunków jej asymptot, zaś gdy S jest parabolą, to przez dołączenie kierunku jej osi.

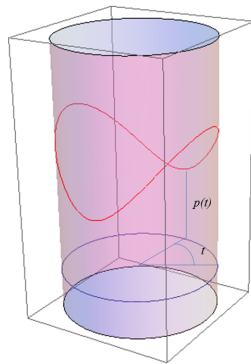
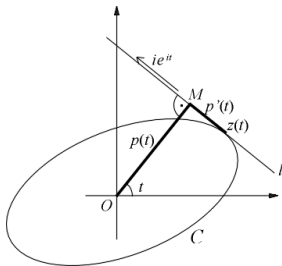

J. Fryda, E. Kasperek, *Stożkowe i konstrukcje Steinera z rzutowego punktu widzenia (część I)*, *Matematyka-Społeczeństwo-Nauczanie* nr 2 (1989), s. 41-48.

Krzywe dualne do izoptyk

Dla izoptyk możemy rozważać ich krzywe dualne na cylindrze Blaschke'go $\Gamma = \mathbb{S}^1 \times \mathbb{R}$. Ten dualizm oznacza, że pojedynczy punkt przestrzeni dualnej Γ odpowiada prostej w wyjściowej przestrzeni (see e.g. Jennings, G. A.: *Modern geometry with applications*, p. 145 i Godbillon, C.: *Éléments de topologie Algébrique*, p. 44, 151-153).

Niech $C : z(t) = p(t)e^{it} + p'(t)ie^{it}$ będzie daną krzywą płaską, zamkniętą, ściśle wypukłą i niech $C^* : \{(x, y, z) = (\cos t, \sin t, p(t)), t \in [0, 2\pi)\}$ będzie krzywą dualną do C na cylindrze $\mathbb{S}^1 \times \mathbb{R}$.

Krzywe dualne do izooptyk

Ustalmy kąt $\alpha \in (0, \pi)$. Dla ustalonego $t \in [0, 2\pi)$ rozważamy płaszczyznę $\pi(t)$ przechodzącą przez początek układu współrzędnych $O = (0, 0, 0)$ przestrzeni $\mathbb{R}^3$ oraz punkty $z^*(t) = (\cos t, \sin t, p(t))$ i $z^*(t + \alpha) = (\cos(t + \alpha), \sin(t + \alpha), p(t + \alpha))$ na krzywej C^* . Przyjmując, że

$$z_\alpha(t) = x_\alpha(t) + iy_\alpha(t),$$

gdzie

$$x_\alpha(t) = \frac{1}{\sin \alpha} (p(t) \sin(t + \alpha) - p(t + \alpha) \sin t),$$

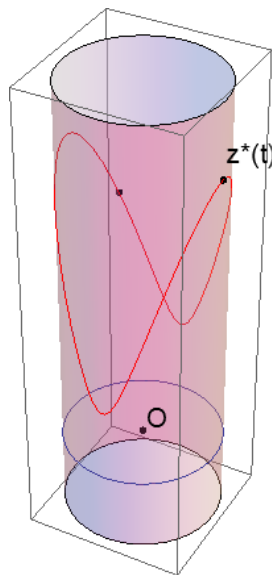
$$y_\alpha(t) = \frac{1}{\sin \alpha} (-p(t) \cos(t + \alpha) + p(t + \alpha) \cos t).$$

wektor normalny płaszczyzny $\pi(t)$ ma postać

$$N(t, \alpha) = (x_\alpha(t), y_\alpha(t), -1).$$

Wektor styczny do izooptyki C_α to

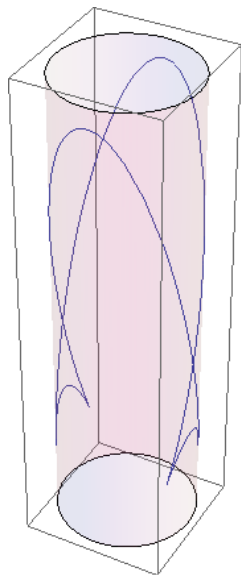
$$z'_\alpha(t) = x'_\alpha(t) + iy'_\alpha(t).$$

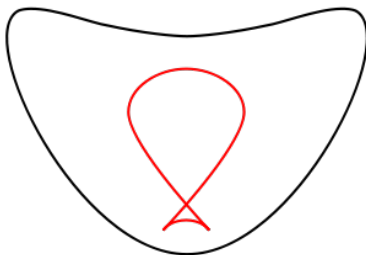

Krzywa
dualna na Γ do izooptyki krzywej C jest postaci

$$C_{\alpha}^* = \left(\frac{y'_{\alpha}(t)}{|z'_{\alpha}(t)|}, \frac{-x'_{\alpha}(t)}{|z'_{\alpha}(t)|}, \frac{[z_{\alpha}(t), z'_{\alpha}(t)]}{|z'_{\alpha}(t)|} \right), \quad t \in [0, 2\pi),$$

gdzie $[a + ib, c + id] = ad - bc$.

Krzywe dualne możemy przedstawiać również na płaszczyźnie. Dla krzywej płaskiej, zadanej parametryzacją $f(t) = (x(t), y(t))$, krzywą dualną określają następujące równania parametryczne

$$X = \frac{-y'}{xy' - yx'}$$

$$Y = \frac{x'}{xy' - yx'}$$

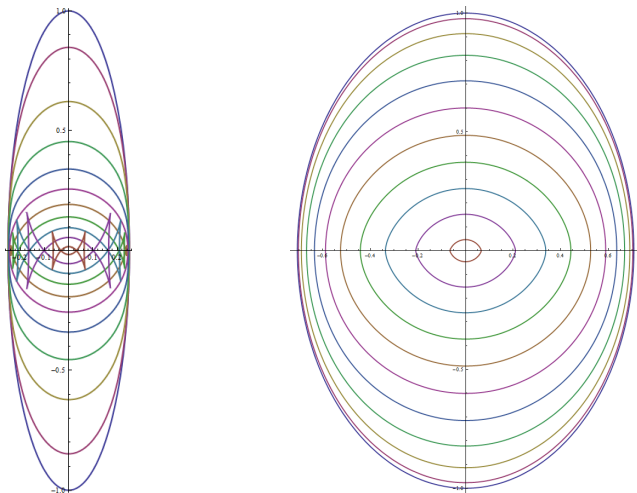

Wikipedia, [https : //en.wikipedia.org/wiki/Dual_curve](https://en.wikipedia.org/wiki/Dual_curve)

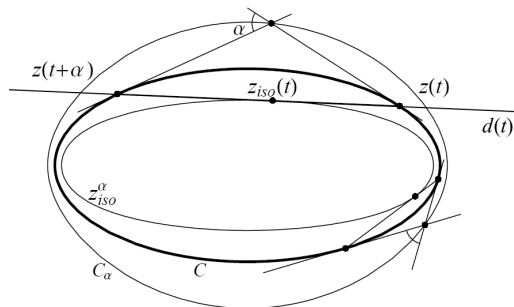
M. Monks, *Duality of Plane Curves*, 2011
[https : //math.berkeley.edu/ monks/papers/DualityV3.pdf](https://math.berkeley.edu/~monks/papers/DualityV3.pdf)

Krzywe dualne do izoptyk elipsy przedstawione na płaszczyźnie

Krzywe dualne do izoptyk elips

$$\frac{x^2}{16} + \frac{y^2}{1} = 1 \quad \text{i} \quad \frac{x^2}{2} + \frac{y^2}{1} = 1.$$

Izooptyką wewnętrzną danego owalu

$$C : z(t) = p(t)e^{it} + p'(t)ie^{it}$$

dla ustalonego α nazywamy obwiednię rodziny wektorów $q(t) = z(t) - z(t + \alpha)$.

Możemy opisać ją wzorem

$$z_{\text{iso}^\alpha}(t) = z_{\text{iso}}(t) = P(t)E^{it} + P_{\text{prim}}(t)iE^{it},$$

gdzie

$$P(t) = -\frac{[z(t), q(t)]}{|q(t)|},$$

$$P_{\text{prim}}(t) = -\frac{[z', q] \cdot |q|^2 + \langle q, z \rangle \cdot [q, q']}{|q| \cdot [q, q']}(t),$$

$$E^{it} = \left\{ -\frac{[z(0), q]}{|z(0)| \cdot |q|}, \frac{\langle z(0), q \rangle}{|z(0)| \cdot |q|} \right\}(t) = J\left(\frac{q}{|q|}(t)\right),$$

$$iE^{it} = \left\{ -\frac{\langle z(0), q \rangle}{|z(0)| \cdot |q|}, \frac{[z(0), q]}{|z(0)| \cdot |q|} \right\}(t) = -\frac{q}{|q|}(t).$$

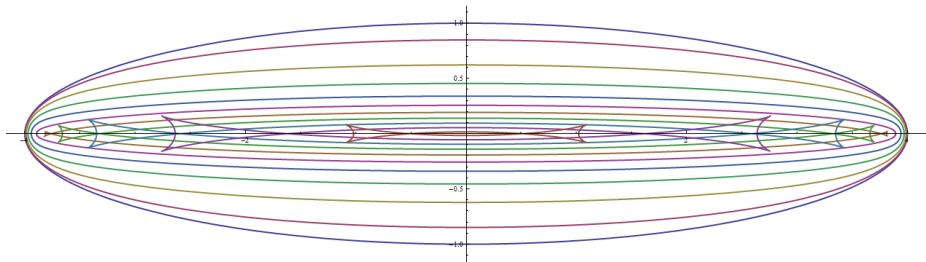
W. Mozgawa, *On billiards and Poncelet's porism*, Rend. Semin. Math. Univ. Padova, **120** (2008), pp. 157-166,

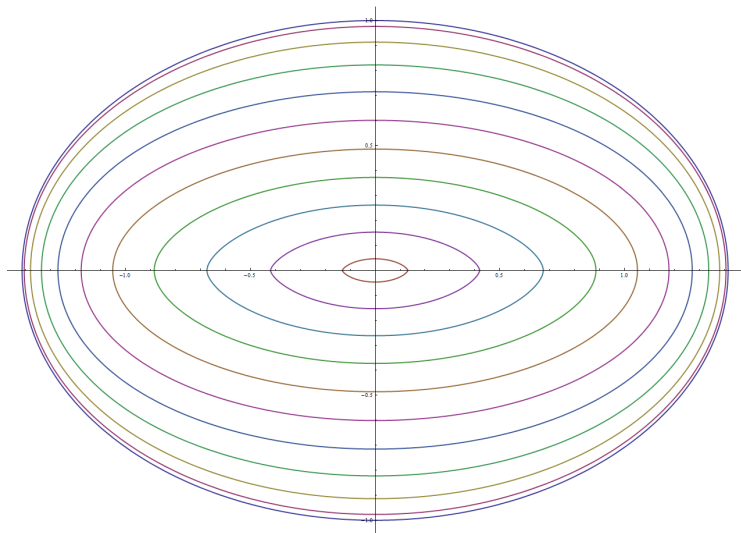
W. Mozgawa, *Integral formulas related to ovals*, Beitr. Algebra Geom. **50** (2009), pp. 555-561,

H. Martini, W. Mozgawa, *An integral formula related to inner isoptics*, Rend. Semin. Math. Univ. Padova, **125** (2011), pp. 39-49.

Izootyki wewnętrzne elipsy $\frac{x^2}{16} + \frac{y^2}{1} = 1$.

Izootyki wewnętrzne elipsy $\frac{x^2}{2} + \frac{y^2}{1} = 1$.

Przypomnijmy, że dla krzywej C zadanej parametryzacją krzywą dualną opisuje wzór

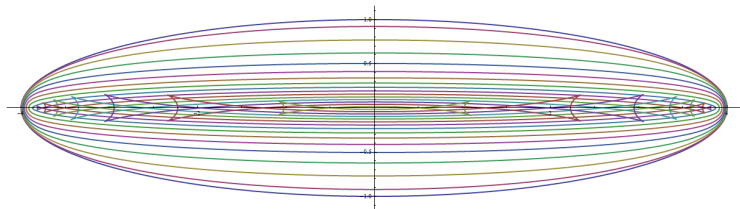
$$X = \frac{-y'}{xy' - yx'},$$
$$Y = \frac{x'}{xy' - yx'}.$$

Dla elipsy korzystamy z parametryzacji $z(t) = p(t)e^{it} + p'(t)ie^{it} = x(t) + iy(t)$, gdzie $p(t) = \sqrt{a^2 \cos^2 t + b^2 \sin^2 t}$, a dla izoptyk mamy

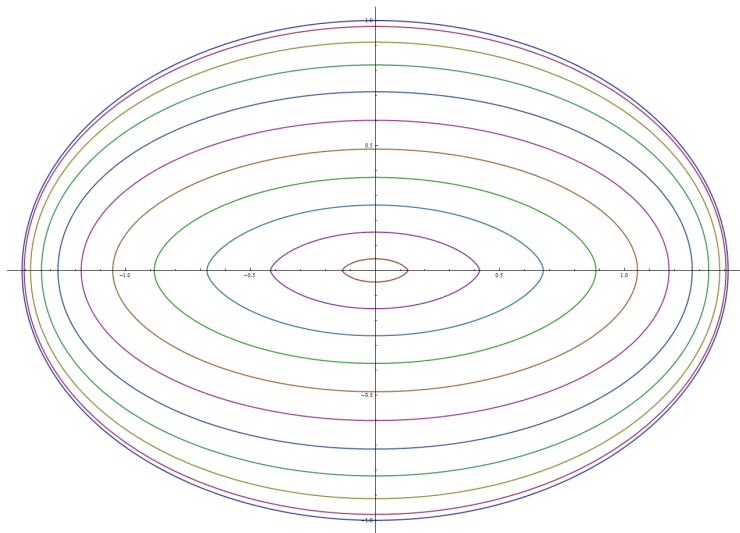
$$z_\alpha(t) = p(t)e^{it} + \{-p(t) \operatorname{ctg} \alpha + \frac{1}{\sin \alpha} p(t + \alpha)\}ie^{it} = x_\alpha(t) + iy_\alpha(t), \quad t \in [0, 2\pi).$$

Rozważmy teraz rodzinę krzywych

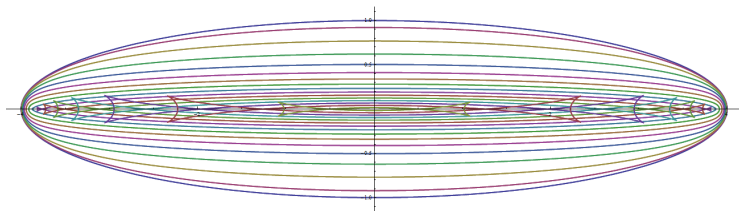
$$X_\alpha = a^2 \frac{-y'_\alpha}{x_\alpha y'_\alpha - y_\alpha x'_\alpha}$$
$$Y_\alpha = b^2 \frac{x'_\alpha}{x_\alpha y'_\alpha - y_\alpha x'_\alpha}.$$

Krzywe dualne do izoptyk elipsy $\frac{x^2}{16} + \frac{y^2}{1} = 1$ przekształcone przez $a = 4$, $b = 1$.

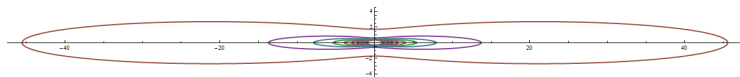
Krzywe dualne do izoptyk elipsy $\frac{x^2}{2} + \frac{y^2}{1} = 1$ przekształcone przez $a = \sqrt{2}$, $b = 1$.

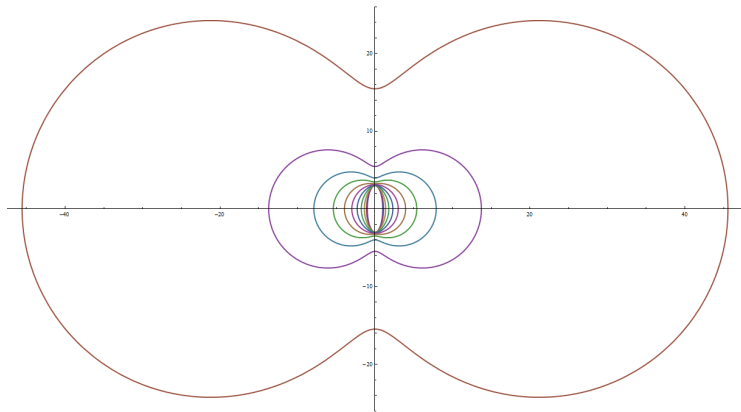
Krzywe dualne do izooptyk elipsy $\frac{x^2}{16} + \frac{y^2}{1} = 1$ przekształcone przez $a = 4$, $b = 1$ oraz izooptyki wewnętrzne tej elipsy na jednym rysunku.

Krzywe dualne do izoptyk wewnętrznych dane są wzorem

$$C_{\text{iso}}^{\alpha *} : z_{\text{iso}}^{\alpha *} (t) = \left\{ -\frac{q(t)[2]}{[q(t), z(t)]}, \frac{q(t)[1]}{[q(t), z(t)]} \right\}.$$

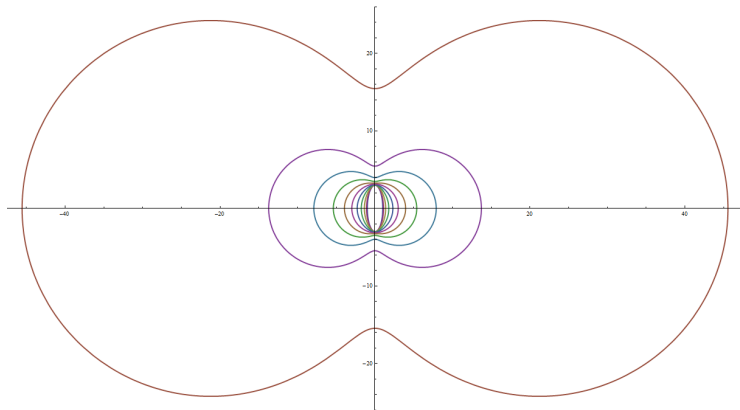

Krzywe dualne do izoptyk wewnętrznych i izoptyki elipsy $\frac{x^2}{1} + \frac{y^2}{9} = 1$.

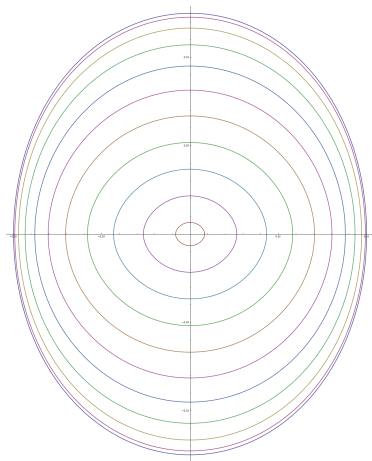
Izooptyki elipsy $\frac{x^2}{1} + \frac{y^2}{9} = 1$.

Porównanie krzywych dualnych do izoptyk wewnętrznych elipsy i izoptyk elipsy

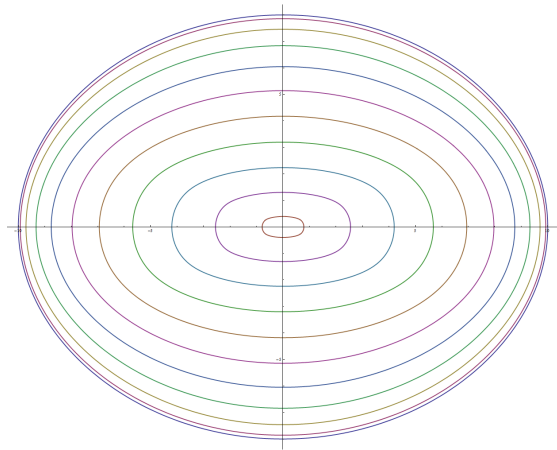
Przeskalowane krzywe dualne do izoptyk wewnętrznych i izoptyki elipsy $\frac{x^2}{1} + \frac{y^2}{9} = 1$ na jednym rysunku.

A co dla innych owali?

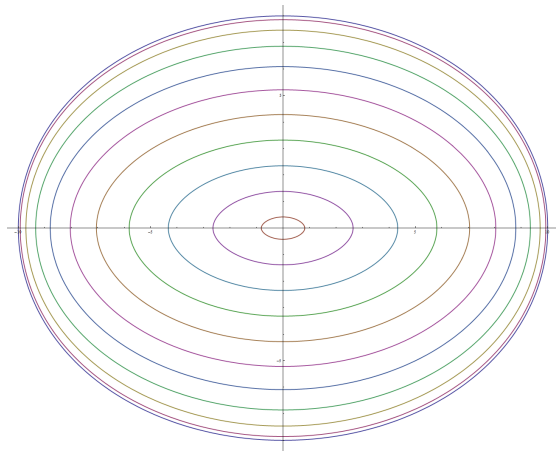
Krzywe dualne izoptyk krzywej o funkcji podparcia $p(t) = 9 + \cos 2t$.

A co dla innych owali?

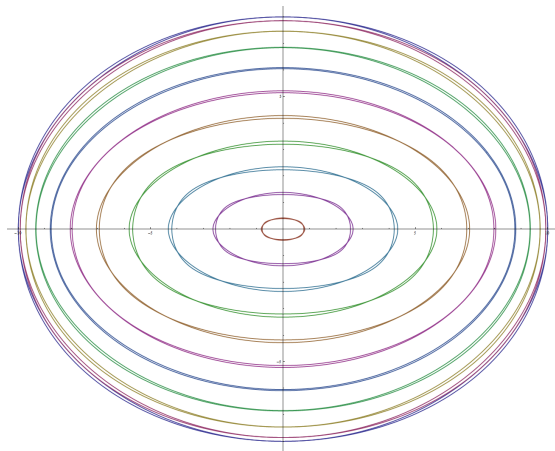
Izooptyki wewnętrzne krzywej o funkcji podparcia $p(t) = 9 + \cos 2t$.

A co dla innych owali?

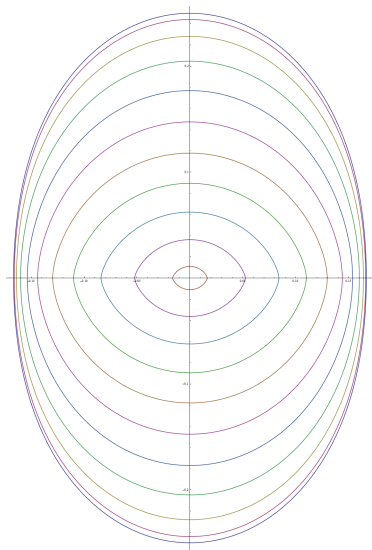
Zmodyfikowane krzywe dualne izoptyk krzywej o funkcji podparcia $p(t) = 9 + \cos 2t$.

A co dla innych owali?

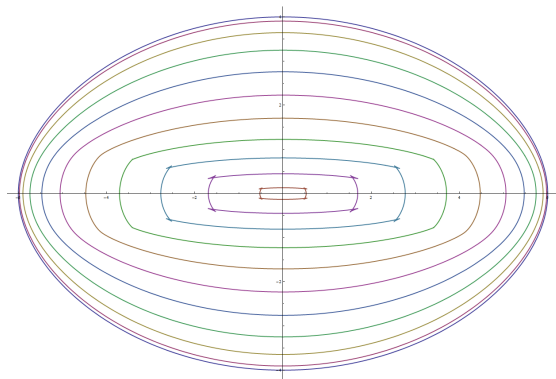
Izooptyki wewnętrzne i przeskalowane krzywe dualne izooptyk krzywej o funkcji podparcia $p(t) = 9 + \cos 2t$ na jednym rysunku.

A co dla innych owali?

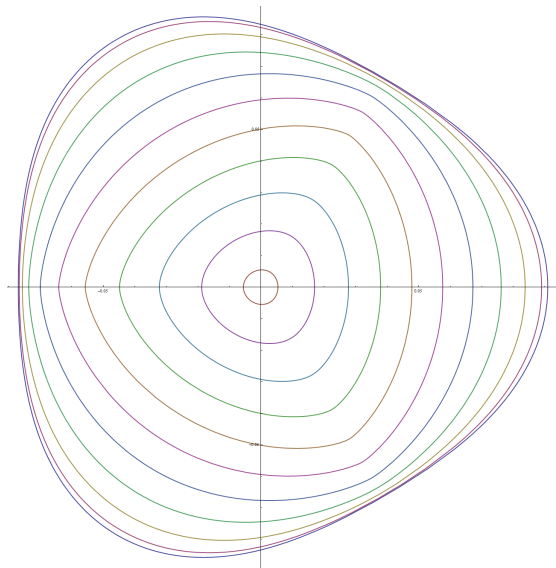
Krzywe dualne izoptyk krzywej o funkcji podparcia $p(t) = 5 + \cos 2t$.

A co dla innych owali?

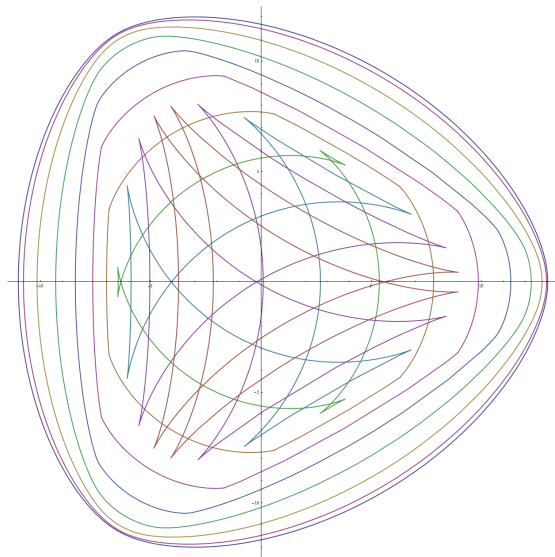
Izooptyki wewnętrzne krzywej o funkcji podparcia $p(t) = 5 + \cos 2t$.

A co dla innych owali?

Krzywe dualne izoptyk krzywej o funkcji podparcia $p(t) = 12 + \cos 3t$.

A co dla innych owali?

Izooptyki wewnętrzne krzywej o funkcji podparcia $p(t) = 12 + \cos 3t$.

Dziękuję